Märdikuu
30. päiv
2010
Nummõr
23 (219)
Leht mass erälde ostõn
5 kruuni (0,32 €)

UMA LEHT

VANA VÕROMAA RAHVA UMAN KEELEN LEHT

Saarõ Evar: õigõ külänime tulõ ammõtlikus tetä!

Kae lk 2

85aastanõ üte silmäga miis om kimmäs autojuht

Kae lk 3

Ruitlanõ: eurokalkulaaturi om raharaiskaminõ!

Kae lk 4

60 kirotajat – Uma Lehe jutuvõistlusõ rekord

Uma Lehe säitsmendäle suurõlõ jutuvõistlusõlõ kirotõdi kokko 108 juttu, juttõ saadi 60 inemist.

Nii hulga kirotajit olõ-i varramba jutuvõistlusõl üten löönü (külh olĺ mineväaasta rekord-jutuvõistlus juttõ arvu poolõst: 150).

Kirotajit olĺ Põlva, Räpinä, Vahtsõliina, Rõugõ, Urvastõ ja Kanepi kihlkunnast, Lääne-, Harju- ja Ida-Virumaalt ni Taĺnast. Kaḩos es lüü timahava jutuvõistlusõl üten Harglõ ja Karula kihlkunna võrokõsõ, näide käest oodami kimmähe juttõ aasta peräst.

Parhilla lugõ Uma Lehe jutuvõistlusõ žürii (Allasõ Tiia, Kauksi Ülle, Kalkuna Andreas, Sommeri Lauri, Ruitlasõ Olavi, Ojari Triinu ja Harju Ülle) hoolõga juttõ ja vali päält tuud parõmba vällä.

Timahavadsõ võidujutu hõigatas vällä Uma Lehe jutuvõistlusõ pidol 10. joulukuu pääväl kell 13 Võro instituudi saalin. Pitto omma oodõdu kõik jutukirotaja. Lehelugõ- ja saava võidujuttõ kotsilõ teedüst 14.12 Umast Lehest.

UL

Päält 60 tuhandõ Eesti regilaulu panti internetikokko

Piaaigu poolõ Eestist koŕatuist regilaulõ sõnnost – 61011 tükkü – omma pantu Interneti teedüskokko ja noid saa egäüts lukõ www.folklore.ee/regilaul päält.

Regilauluteksti omma peri Eesti kirändüsmuusõumi Eesti rahvaluulõ arhiivi kogost. Interneti-teedüskogon omma kõik Hurda Jakobi ja Eesti üliopilaisi seldsi rahvaluulõkokõ regilaulu. Internetti omma üles pantu ka noidõ Eesti nukkõ laulõ, midä olõ-i trükitü kogomigun «Vana Kannel».

UL

Talvõtarõ Haani rahvamajan

4. joulukuul kell 11–16 om Haani rahvamajan vallalõ talvõtarõ. Huvilidsõ omma oodõdu kõgõ perrega opitarri kaema ja perrä pruuvma. Vallalõ omma pipõrkoogi-, vüü-, pailu-, vildi-, pilli-, puutüü-, helme- ja mängutarõ. Üten tüütarõn ütenlüümise iist om taso viis kruuni.

Viil om Haani talvõtarõn käsitüü näütüs-müük, kohvitarõ, mängitäs pilli. Haani raamadukogon om käsitüüraamatidõ näütüs.

Talvõtarrõ kõrraldasõ Haani inemise. Teedüst saa Vodi Egle käest tel 516 6684.

UL

Kalda Indreku juubõlikontsõrt

6. joulukuu pääväl saa Võromaalt peri viiolimiis ja esierälidse helüga lauja Kalda Indrek 50. aastakka vanas.

Tuul puhul tulõ Villändin perimüsmuusiga aidan 9. joulukuul kell 19 juubõlikontsõrt. Üten tegevä Lunge Toomas, Roose Celia, Söödü Jaan, Tuksami Jaak ja tõsõ.

UL

Avvohinna Võromaa pühäpaiku pilte iist

Maavalla kua timahavvatsõl pildivõistlusõl jaeti avvohindu ka vanal Võromaal tettüide pilte iist. Vana Võromaa pühäst kotussõst tekk̀ kõgõ parõmba pildi Keerbergi Liis. Pilt om Matsi ristikõost Varstu kandin. Liis esi üteĺ tuu pildi mano seletüses, et tiid Matsi ristikõivõ tuust aost, ku käve viie aastaga iist üten Kõivupuu Marjuga Lõuna-Eesti ristipuid kaardi pääle pandman.

Valga miis Meeksi Arvo tekk̀ pilte Saru ristipuiõst ja sai tuu iist tavadõ-avvohinna.

Põlva liinavalitsus panď vällä uma avvohinna kõgõ parõmba maakunnan tettü pühäpaiga pildi iist. Tuu sai Taivaskua Imälättest pilti tennü Ilvesse Kerly.

UL

KEERBERGI LIISI PILT

Matsi ristikõiv – kõgõ parõmb pilt vana Võromaa pühäst kotussõst.

Kiteti «Mino Võromaa» parõmbit kirotajit

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Minevä neläpäävä saiva Võromaa muusõumin kittä nuu koolilatsõ, kiä kirodi parõmba võrokeelidse jutu võistlusõlõ «Mino Võromaa». Näüdäti ja jaeti ka noidõ kirätöie kogomikku «Kukõrkuuti vikakaar».

«Mu pereh juhtus kõgõ midägi ja väikolõ latsõlõ jäävä sändse aśa häste miilde,» kõnõĺ keskkooliopilaisi võidujutu «Pühhiaigu traktori perrä» kirotaja Liini Hedy Põlva ütisgümnaasiumi 11. klassist. «Ku iks oodat jouluõdagu vanaimäga lämmä leso pääl, et koh tuu esä om, sis jääs tuu elos aos miilde!»

Verioralt peri Hedy kiroť pia 15 aasta tagotsõst juhtumisõst, kuis esä väega ülepääkaala vahtsõt traktorit ostma tormaś, tii pääl mitmit kõrdo hättä jäi ja peräkõrd pidi imä tälle Tartohe bensinijaama perrä sõitma.

A lugu lõppi iks häste ja traktor om Hedy jutu perrä seoniaoni alalõ ja väega hää massin.

Hedy üteĺ, et kõgõ parõmba jutu ommaki õkva elost peri. Umma kiilt kõnõlõs tütärlats egä päiv: imä-esäga, kõlistas vanaimäle ja ka koolin kõnõlõs vaihõpääl nimme võro keelen: «Selle, et seokandi inemise piässi iks seost keelest vähämbält arvo saama!»

Kirätöie kogomigu kokkosäädja Laube Kadri kõnõĺ, et 23. võrokeelitside kirätöie võistlusõlõ kirotõdi nii tõsitsit ku vigurijuttõ ja ka peris välläm̀õtõlduid juttõ. Näütüses vahvit pätu-juttõ. «Nuu miildüse kimmähe mu latsilõ,» üteĺ tä. «Näidega om kah sakõst nii, et küsüt, kiä pahandusõ tekk̀, sis esi muiduki teivä, a vastasõ, et Pätu! Jõulujuttõ olĺ kah ilosit, näütüses tuust, kuis Eesti põdõr sai põḩapõdras olla.»

Parõmbit kirotajit olli tulnu muusõummi tervitämä ka Põlva maavanõmb ja Võro liinapää. Mõlõmba olli märgotanu ka tuu pääle, minkast nimä esi olõssi sändsele umakeelitside juttõ võistlusõlõ kirotanu, ku esi viil latsõ olõssi olnu.

Midä kirotanu võistlusõlõ maavanõmb ja liinapää?

Põlva maavanõmb Sibula Priit olõssi kirotanu rebäsest, kiä timä ja timä naasõ kängä ussõ takast är varasť. Ja ette kujotanu, midä rebäsepere timä perre jalavarjõga uman oosõn tetä võinu.

Viil küsse maavanõmb latsi käest, et kumb om rikkamb, timä vai latsõ? Palga poolõst iks sa, üteldi saalist. Päält muhelõmist arvaś maavanõmb, et timä hindä meelest iks latsõ, kiä mõistva uma kodokandi kiilt parõmbalõ ku timä.

Võro liinapää Tuliku Ülo üteĺ sissejuhatusõs, et täl olĺ hää miil, et tedä sändsele ilosalõ ettevõtmisõlõ õkvalt liinaelarvõ arotamisõ mant är kutsuti – rahha om eelarvõst iks hulga puudus ja piät kõvastõ pääd vaivama, kuis tuu murõ är klaari.

Liinapää kirotanu jutuvõistlusõlõ jutu hindä inneskidsest tüükaaslasõst, võrokõsõst, kiä käve Setomaal rattamatkal. Trehväś juttu ajama üte pingi pääl istnu mammiga. Ildampa tulĺ tõnõ mammi mano ja ku tüükaaslanõ edesi sõitsõ, küsse tõnõ edimädse mammi käest: «Kulõ, kes taa olĺ sääne? «Ma ei tiiä, kiä tä olĺ, a mi kiilt kõnõĺ, seto olĺ!» olĺ vastus olnu.

Liinapää arvaś viil, et uman keelen kirotaja latsõ omma kimmähe üts parõmb osa võrokõisist. Nuu noorõ, kiä ummi vanavanõmbidõ kiilt mõistva, jätä-i ummi vanõmbit-vanavanõmbit ka sis hättä, ku nuu vanas jäävä ja näil api vaia lätt.

HARJU ÜLLE PILT

Vanõmba vannusõrühmä võitja, Verioralt peri Liini Hedy kiroť jutu tuust, ku suurõ vaivaga käve esäl traktori ostminõ.

Kõnnõpäiv katõst võro perimüsehoitjast

Riidi, 3. joulukuu pääväl peetäs Võro instituudin kõnnõpäivä Elleri Kalle 70. ja Kõivupuu Marju 50. juubõli puhul.

Päävä nimi om «Aig jõudnõs, vari piknes...». Juubilaarõst kõnõlõsõ Kama Kaido, Kaasiku Ahto, Ühtegi Riho, Paali Jaanus, Undi Kersti, Järve Risto ja Jüvä Sullõv.

Sõna saava ka juubilaari esi. Kõik õnnõsuuvja omma oodõdu, päiv nakkas pääle kell 11. Päävä lõpun om pidoõdak, tandsi ja laulda avitasõ Tauli Anu, Noormaa Tarmo, Sarvõ Õiõ ja Kõivupuu Kaarli. Süvvä andas kah.

Elleri Kalle (07.05.1940) om Rõugu kihlkunnast Vahtsõst Kasaritsast peri Võro liikmisõ ja maausuliikmisõ üts iistvõtjit. Tä om Eesti Kaitsõliidu üts vahtsõst asotajit ja edimäne päälik. Timä tegemiisi sisse mahus nii muinsus- ku luudusõkaitsõ, kirändüs ja ka keeletiidüs.

Kõivupuu Marju (14.11.1960) om Harglõ kihlkunnast peri rahvaperimüse uurja.

Timä suurõmba tüü pututasõ Võromaa rahvaarstõ Suridõ ello ja võrokõisi matmiskombit läbi ao. Tä om avitanu üten Võromaa rahvaperimüse hoitmisõlõ, tennü raamatit ja opiraamatit.

UL

MÄRGOTUS

Kas edu egä hinna iist?

Puulpäävä kutsuti üten märgotama tuust, mändses piässi Eesti saama aastas 2018 – sõs tulõ Eesti vabariigi 100. sünnüpäiv. Arõngufond om joba pia aasta haardnu targõmbit päid mõttõtsõõri, et kokko kõnõlda tsiht, kohe mi jouda tahami.

Taa tsihi nimi om «Kasvuvisioon 2018» ja uma arvaminõ pallõldi vällä üteldä ka härksämbil maainemiisil. Võro maakunna inemise võti arvamisõ kokko Haani rahvamajan.

Olli esi tuu märgotamisõ man ja üten tõisi Võromaa inemiisiga tekkü murõlik küsümüs. Taa «Kasvuvisiooni 2018» kokko säädnü pääliina tarkpää paksõ kõgõ päämidses mõttõs vällä, et Eesti piät olõma «Maailmas edukas, koduselt armas». A edenemise võti olnu tuu, et mi kitämi hääs kõik, miä meist tõistmuudu om ja olõmi kõgõ jaos vallalõ, miä lajast ilmast mi maalõ tulla taht. Paistus, et taa olõ-i õnnõ Arõngufondi arvaminõ, ku miilde tulõta kampaaniat «Erinevus rikastab!»

Ütisüse ja riigiasutusõ kulutasõ hulga väke ja rahha eesti inemiisi ärkõnõlõmisõs, et Eestist saa edesiminejä ja rikas riik, ku meile tulõ hulga vällämaalaisi, kedä mi sõs lahkõlõ vasta võtami ja teemi kõik tuus, et olõsi-i inämb keelebarjääri, miä meil näidega läbikäümist sekä.

A kas tuu riik om sis inämb Eesti, miä säänestmuudu edesiminejäs saa? «Kasvuvisioon 2018» alateema «väärtüse» all kirän olnu jutt pasnu sama häste mõnõ Ameerigamaa liina väärtüisi kotsilõ! Kas tuu tähendäs, et Eestil olõ-i eestläisi väärtüisi vaia?

Õnnõs sai Arõngufondilõ teedä anda ka tõistsugumadsõst arvamisõst. Ütlimigi, et mi jaos om edesiminejä sääne Eesti, miä tugõ eesti rahva (tuu seen ka võro, mulgi, kihnu ja tõisi nukkõ) esihindäs olõmist ja eestläisi väärtüisi. Selle, et ku mi esihindäs olõmisõst valla ütlemi ja olõmi vallalõ kõgõ tuu pääle, miä lajast ilmast pääle press, ku õnnõligu mi sõs õks tuu man olõmi?

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMA LEHT

Telmisenummõr 00917
Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä
Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin
E-post: info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494 info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hot.ee
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177 mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF
Trükjä: AS Võru Täht

Lehe välläandmist tugõva: Riiklinõ Vana Võromaa kultuuriprogramm ja EESTI KULTUURKAPITAL

Uma Leht Internetin: www.umaleht.ee

Paprõlehe-kujolist Umma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netiajakiri.ee päält! netiajakiri

Ku rahvas uma külä õigõt nimme tiid ja pruuk, sis võissi vald iks ka paprõ kõrda aia

Õigõ külänime ammõtlikus!

SAARÕ EVAR, kotussõnimmi uurja

18. märdikuu pääväl Valgan peetül kotussõnimepääväl olĺ üts moment, miä pandsõ minnu tsipa häbendämä esihindä ripakil tüü peräst.

Taheva valla inneskine maakõrraldaja Sirmaisõ Viivi saistaś üles ja küsse, et kost naa parhilladsõ küläpiiri omma võetu? Et Taheva vallan es olõ Eesti aigu üttegi küllä, olli talusõ ja elu käve talunimmi perrä.

Ku ammõtnigu midägi es mõista vastada, vastaś tä esi: «Taheva külänõukogust minnu kutsuti kah tuukõrd rajooni ja üteldi, et nüüt teemi siiä säändse ja säändse külä. Rahvaloendusõ kaart anti ette, et kaegõ, kostkottast olõssi hää piiri tõmmada.» Nii taa sõs 33 aasta iist (1977) saadi ja nii ähvärdäs jäiäki.

Sääl, kon 13 aastat tagasi vana külänime tagasi tetti, tuud hätä olõ-i. A Õdagu-Võrumaal Vinne aigu kokku liidetüid külli tagasi es tetä.

Üts põhjus, et valla tuudaigu taad asja väega es toe, om arvada tuu, et Õdagu-Võrumaal om elu käünü tõtõst talunimmi perrä, mis tuust, et sama nimega tallõ om kõrvuisi vähämbält kats, vahel ka rohkõmb. Ku mõni talu väega jõudsalõ om jagunu, om naatu tuud talurühmä ka küläs kutsma. A külä aoluku sääl takan ei olõ.

Ku Saru küllä om mainit 1384 ja Varstu küläst omma Pihkva vürsti väe 1565. aastal läbi lännü, sõs inämbüse Õdagu-Võrumaa ammõtligõ külli kottalõ piät ütlemä, et säänest nimme om kandnu talu, küläs om taad edimäst kõrda nimmat 1970. aasta rahvalugõmisõ kaardi pääl.

Mõnõn Õdagu-Võrumaa kandin om rahval sõski kimmäs tiidmine ja suuv õigõt külänimme tagasi saia. Näütüses Urvastõ vallan Urvastõ mõisan valmistõdi 2004. aastal kõik paprõ ette, et umalõ küläle ammõtlik nimi *Urvastemõisa* tagasi saia. Esiki inemiisi allkirä olli kokku kogutu.

Parhilla om ammõtlik külänimi iks Ruhingu.

Mille Urvastõ vallavalitsus ei olõ saanu tuud asja volikogu iin otsustamisõlõ panda, tuust mina arvu ei saa. Ku tulõ volikogu otsus, omma kõik tii külänime tagasitegemises vallalõ. Nikagu regionaalministri uma määrüsega külänime ammõtligus tegemisele punkti pand.

Om ka tõisi kotussit, kon õigõ külänime pruukminõ om tävven jõun, a vald ei suta tuud ammõtligus tetä.

Kolski küllä Karula vallan näütäse suurõtii veerest käetulba, külä vahepääl ainukõsõlõ elänikulõ Kargaja Vellolõ om seltsis tulnu õigõ mitu nuurt ja latsiga peret, a ütski Eesti registri tuud küllä ei näütä, selle et tuud olõ-i ammõtligult olõman.

Kurõkülä Räpinä vallan om kõikaig tiiviirse sildi pääl näudät olnu, a ku talumiis Musta Argo võtsõ kombaini pääle hinnapakmisõ, kon aadrõssis olĺ märgit *Kureküla*, pidi tä piaaigu PRIA toetusõst ilma jäämä: säänest küllä ja säändse külä perrä säänest tallu olõ-i olõman. Suurõ hädäga lätś kõrda paprõ ümbre tetä.

Ku rahvas iks uma külä õigõt nimme tiid ja pruuk, sis võissi vald hinnäst kokko võtta ja paprõ kõrda aia.

Vahepääl om manu tulnu ka sääne võimalus, et ku määnestki tähtsä nimega kotust küläs ei peetä, saa tuud ammõtlikus tetä ku küläossa.

Ammõtligu liigitüse nimetüs om *väikekoht*, a liigisõnas nime hindä kuunsaisun või pruuki ütskõik määnest rahvalikku liigisõnna. Võrumaal om tollõs sakõstõ 'nukk', 'kolk', 'ots'.

Ilma liigisõnalda *väikekoha* nimi olõ-i õnnõ lubat, liigisõnalda omma aadrõssisüsteemin katastriütsüse.

Ku näütüses Antsla valla Säre külä om üts lamavoi moodustis, kon periselt olõki ei vähämbide külli nimmi, a omma talurühmi nime, sõs võissigi jo tuu Säre külänime putmalda jättä, a määrädä aadrõssisüstemi jaos är, kon om Hangunukk, kon Raguli kolk ja nii edesi.

Samal aol mõnt tõist küllä, miä om satu aastit olõman olnu, tulõgi kutsu ja säädi ka ammõtlikult küläs, näütüses Apja külä Karula vallan, Mõndsi külä Kanepi vallan jne. Tuust saa paigapääline elu õnnõ parõmbas minnä, ku vanarahva keelen ja meelen nime ka paprin õigõs säetäs.

Arvustus

Hällütämine suuri pilvi pääl

21. märdikuu päävä õdagu kõlasi Kaika vanan koolimajan progre-rock-folk, vana regi- ja koraalilaulu, muudsa viie toropilli ja kandlõ pääl ni ärunõhtõdu viie eelektrikitra pääl.

Võromaa imändä Roose Celia ja Kanni Tuule keeruti viise ümbre Jürjendali Roberti ja Urva Arvo. Kullõjilõ kõnõldi lasõrtsõõri «Suurõ' pilvõ'» sünnüst, mängiti lukõ nii plaadi päält ku ka noid, miä sinnä es mahu.

Tsõõri «Suurõ' pilvõ'» päält saa kullõlda, kuimuudu ansambli naasõ laulujoru ja kandlõ-lõõdsa-toropilliga kitra- ja trummimiist hällü pääl hällütäse. Vaihõpääl juhtus ka, et Robert-Arvo huu sisse saava ja Celia-Tuule suurõ pilve ala lindasõ.

Ku Celia ei olõs hoiatanu, et kaejadsi lõpust and märku Ukuaru valss, olõs hinnäst Kaikalõ unõhtanu.

Suurõ pilvõ ei lasõ hinnäst aol häiri, näide muusiga om loomulik, pidolinõ. Om tuu muusiga vai muusigu, a näide kuuntegemine tege kullõja är ja sõs om vaia «kelläkeist», miä su jälki peris ello tagasi herätäs.

Plaadi edimädse luu pandva inemise süvväle mõtlõma. Plaadi nimiluku soovida-i tõtõst autoroolin kullõlda: unõtat sõitmisõ hoobis vai jõvvat võlss kotussõlõ.

Muusigu mängvä kullõjaga: kõrd suigutasõ vannu kerigulaulõga, sõs herätäse telu tegemise (vana kommõ: väikulatsõ vadõri istva sällästikku pingi pääl, laulva ja kiskva mõlõmba pinki hindä poolõ) lauluga – no tuu om karm lugu. Sõs pandva tandsma ja üten laulma, tegevä seto kirmaskit, tahtva kullõjalt Anna Maria marsiga mõistusõ pääst võtta. Monotoonnõ rütm kõlas läbi terve plaadi, seo om ku hevimuusiga, mis tüütäs uma kimmä astmisõga.

Lõpõtusõs soovitus ansambli trummi- ja helümeistri Urva Arvo käest: «Mi plaati tulõ kullõlda kõvastõ, sõs päsese kõik helü vallalõ!»

LAUBE KADRI

LAUBE KADRI PILT

Roose Celia vahtsõ plaadi «Suurõ' pilvõ'» näütämisel.

Savvusann

Võromaa inemiisi mälehtüse savvusannast: kuis sääl käüti, midä kõnõldi, midä pääle mõskmisõ viil tetti ja miä viil sannast meelen om.

Tartumaa suidsusannast

Olõ päältsõa-aignõ lats (s.1946). Tuu aig olĺ väega segäne. Vanõmba es taha kolhuusi minnä ja sis panti näile väega suur põllumajandusõmass pääle. Tuud es jõvva kiäki massa ja tuuperäst võeti kõik eläjä ja huunõ riigile. Vanõmba pidivä otsma, kon elädä ja kost tüüd löüdä. Mõtsatüül pidi käisaega puid lõikama, ehitämä kolhoosi kaŕalautu ja laudan lehmi nüsmä.

Mi, latsõ, kasvimi vanaimä Ella (mamma) ja vanaesä Johannese (papa) man. Nä olliva sündünü mõlõmba 1893. aastal. Ellimi Laguja külän Lepiku talun Elva ja Otõmpää vahel.

Näil olĺ suidsusann väiku ojakõsõ perve pääl. Sannal olĺ kats ruumi: iinruum vai vüürüs, kost küteti ja kon panti rõivilõ. Tagaruumin olĺ lava, mõskmisõ anuma ja pingi, viianuma ja keres, mille pääl olĺ pada viiga. Tagaruumin olĺ ka puust tett väikene korsna, mis sannankäümise aos räbäläga kinni topiti, et lämmi vällä es lännü. Mõlõmbin ruumõn olliva väiku aknõ, mis vallalõ es käü. Aknõ pääle panti pümmel aol kündle vai latõrna. Iistruumist küteti lepähalgõga, uss olĺ kütmise aol vallalõ. Ku vesi olĺ kuum, sis tuulutõdi sann, topiti korsnamulk kinni, kaeti, et karmu seen es olnu.

Sanna küteti egä puulpäävä õdagu. Puulpäävä õdagu kombõ olliva niimuudu: kraamiti tarri, pühiti muru luvvaga, kari tuudi varõmb kodu, vanaimä pandsõ saiataina nõstuma ja küdsi ahun saia.

Papa kütse lepäpuiõga sanna ja kandsõ kannipuiõga vett. Mõskmisõ vesi võeti ojast, koŕati vihmavett vai tuudi kaost. Kaovesi olĺ lubjanõ, jäi hiussihe.

Kõgõ inne lätś sanna papa. Mamma otsõ tälle puhta mõsu ja käteräti. Vanaesäl olliva valgõ alt nüürega köüdedü aluspüksi jalan. Mi sõsaraga lätsimi vanaimäga sanna. Mamma üteĺ kõgõ, ku sanna tulĺ: «Jummal sekkä, sannakõnõ!» Vanaimä visaś lõunõt keresele ja vihõĺ lava pääl. Vihtlõmisõ aigu üteĺ: «Varõsõlõ valu, harakalõ halu». Viha tetti inne jaani vana kuuga, sis es tulõ lehe viha külest valla.

Mõskmisõs olĺ umatett siip. Siipi tetti nii: mi, latsõ, saadõti mõtsa kuusõtõrva otsma üte anumakõsõga. Pliidi pääle suurtõ patta panti vett, kuusõtõrva, sooligurasva, hädätapueläjä rasva ja seebikivvi (poodist ostõti). Tuud seku segäti kavva aigu, sis panti jahtuma. Ku olĺ kõvas lännü, sis valõti vesi alt är, päälmine seebi jagu lõigati tükes ja panti kuiuma. Umatett siip lõhnaś kuusõvaigu perrä. Latsilõ määriti päähä ja sälgä mõskmisõs mõtõld lapiga. Siip lätś silmä ja olĺ väega vallus. Ku lats olĺ puhtas mõstu, sis üteĺ mamma: «Libe nigu lutsukala».

Pääle sanna süüdi umaküdsetüt saia, juudi piimä. Mõnikõrd tetti kesväjahust ja hapnõstpiimäst kuukõ, midä küdseti puhtidõ pliidiraudu pääl ilma pannilda. Vahepääl keedeti piimä-riisisuppi, kohe panti kaneeli, vai kalasuppi piimäga. Hariligult tapõti tsiga inne jõulõ. Tsia sooligu puhastõdi ni tetti suurmavorsti ja massavorsti. Massavorst suidsutõdi sannan.

Jõuluaignõ liha panti kõva suulviiga puust lihatünnü ja keväjä mahlakuu lõpun suidsutõdi suidsusannan. Sanna pingi ja anuma viidi vällä. Lava kotsilõ panti parrõ – lati, mille külen olliva konksi liha riputamisõs.

Papa suidsuť kats päivä ja üte üü tuuridõ lepäpuiõga. Sis tä magasi ka sannavüürüsen. Pandsõ üte kaska põrmandu pääle ja võtť tõsõ pääle. Valvsõ, et puu kõik aig all olliva ja et «liha juuskma es nakka» (rasv vällä es tsilgu). Liha ala olli kandilidsõ suurõ panni pantu. Rasv juussõ sinnä, tuu olĺ tummõ rasv. Tuu keedeti viiga ümbre, anti pinnele vai tsialõ.

Pääle liha suidsutamist mõsti lava ja põrmand är ja käüti sannan mõskman. Must mõsu jäteti sanna ja panti lipõ sisse ligunõma. Lipõt tetti lehtpuu tuhast, millele valõti vihmavett pääle. Lipõ olĺ kolmjalan. Tuu olĺ umatett puust annum, millel olĺ kolm jalga all. Lipõt segäti puust mõlaga, sis valõti puhas pehme vesi päält är ja tuu olĺgi lipõ. Mõsu hõõruti lipõ ja umatettü seebiga iispäävä puhtas. Uhõti puhta viiga üle ja panti kuioma.

Triikmises olĺ hüdsetriikraud. A umakoedu linadsõ sängürõiva kääneti rulli ja kolgiti kolgikurikuga puupaku pääl silles.

Kohvi jaos kasvatõdi aian sigurit. Sügüse sigurijuurõ puhastõdi, lõigati tükes, kuivatõdi ja sannaahun pruunistõdi brenneriga. Brenner olĺ nigu lapju vars, mille otsan olĺ kast, kon sigurit raputõdi hütsi pääl. Mõnõl puul kuivatõdi ja pruunistõdi tsukrupiiti, millest ka kohvi keedeti. Pruunistõduid siguriid jahvatõdi kohviveskin ja panti plekkanomahe kohvi jaos.

Mu vana-vanaimä Mari olĺ külän ravitsõja olnu. Timä olĺ sannan käega tasunu (massiirnü) valusit kaalasuuni ja sälgä, olĺ kuppõ pandnu ja ruusi ravinu.

Paisõ raviminõ käünü nii: keemilidse pliiädsi puru olĺ tä väidsega vihulehe pääle kraapnu. Tuu puru kuun vihulehega olĺ tä paisõ pääle pandnu ja podisnu sõna ka pääle. Ku tä kuuli, tahtnu tä noid sõnnu mu vanaimäle edesi anda, a mamma ei ollõv julgunu vasta võtta.

Tõnõ vana-vanaimä Anna olĺ ütsindä kotun ollu ja sünnütänü lambalaudan. Sis lännü ja kütnü hindäle sanna, kon olĺ hindä ja latsõ är mõsknu.

KÕOLEHE ANNE

Viaparandus

Minevädse Uma Lehe jutun «Jahimehe: ilvessekatastroof!» oll juttu iks Põlgastõ, mitte Erästvere jahtkunnast. Pallõmi andis!

UMA LEHE TOIMÕNDUS

85aastanõ üte silmäga autojuht olõ-i elon üttegi avariid tennü

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

«Tulõ Võrolt 100ga, a noorõ mehe iks presvä müüdä nigu sambast, imestäse, et kuis nii vanal iks viil sõita lastas!» muhelõs 85aastanõ Külvi Pärnät (Bernhard Külv) Kanepi vallast Jõgõra küläst Lopi talost. A lastas, ja juhilua pääl om kirän, et nikani ku aastani 2015. Kae sõs!

Pärnäti moro pääl sais kogoni kats massinat: 2000. aastaga Škoda ja 2001. aastaga Lada 08. Ku tä Vinne massinaga sõit, sõs tükütäs esieränis müüdä sõitma. «A tuu võtt kah sada sisse ja viil rohkõmbki ku tahat!» lüü korgõn iän mehe ainukõnõ silm helkämä nigu poiskõsõl.

Muido sõit Pärnät iks «vällämaa» massinaga, a ku midägi puru lätt, sis piät tõnõ kõrraga võtta olõma. «Ku mul autot ei olõssi ja sõita es lubatasi, sis ma siin ellä es saasi,» seletäs Pärnät. «Kohe ma lää: bussi kõik omma är likvideeritü!» Egä nädäli käü tä Võrolõ süvvä otsma: sääl om puutõ rohkõmb.

«Avariid ei olõ tennü ja viinaga vahelõ ei olõ jäänü!» om Pärnät uhkõ. 40aastadsõn autojuhikarjäärin om täl õnnõ kats kõrda kõrravalvjidõga tegemist olnu. Tuudki Vinne aol.

Pihkvan sai tä ütskõrd mulgu talongi: sõitsõ kõlladsõ tulõga üle risttii, ku miilits olʼ säläga. Sõs käändʼ miilits ümbre ja foorist paistu joba verrev.

Tõnõ pahandus olʼ kah Pihkvast tullõn, ku Pärnät tahtsõ lõunas kodo jõuda ja uma 07ga väega marutama tükse. «Sääl, kon Luhamaa päält tulõ är käändä, olʼ mul 140 seen, 105 pääle sai mõõtmisõ aos är,» seletäs tä.

Nõudsõ autojuhilua vällä

Lua sai Pärnät 1970. aastal päält pikkä taplõmist tohtridõga: miis olʼ sõa aigu ütest silmäst ilma jäänü. Nõvvokogo Liidun es tohe ütesilmälidse autot juhti, a Pärnät olʼ vällä nuhknu, et vällämaal võisi. Peräkõrd olʼ üts tohtri nõun Moskvan timä iist saisma. Sapigu ostmisõ lua sai Pärnät kätte kuu aigu inne autojuhilupõ: esämaasõa santõl olʼ õigus saia, a ka tuu iist tulʼ sõti.

A kuis Pärnätist esämaasõa sant sai, tuu om umaette lugu. Koorastõst Uiakatsi järve veerest peri miis võeti 1943. aastaga sügüse Säksa sõaväkke, julgõolõgipolitseihte (SD). Riia takan laagrin opati vällä. Sääl sai Pärnät kolm kõrda trahvi tuu iist, et tä laagrin kinni olnuilõ juudõlõ leibä vei. Trahvis kästi ümbre kasarmu juuskõ. A Pärnätil olʼ juudõst hallõ, hää süämega võrokõnõ nigu tä om.

Radokuun 1944 pidi tä sõaliini pääle minemä, a pästse kõtutõbi: Pärnät praavu koton, ku Talliin ja Narva purus pommitõdi. Tagasi tä säksa sõaväkke es lääki «nahka turulõ viimä».

Põimukuun 1944 tulʼ vinläne sisse ja Pärnät võeti vinne sõaväkke. Kasuimä värvse Pärnäti kats säksa mundrit mustas ja nii tä lätś. Vinläse muidoki tiidse nigunii, et tä säksa sõaväen olʼ olnu: kangli ala olʼ tuu märgis kahvliga veregrupp tätoveerit.

Kolm kõrda kullõldi üle, a midägi es tetä. «Ma veretüüd tennü es olõ,» seletäs Pärnät. Radokuu lõpun 1945 naati Säksa sõaväen olnuid viimä Sõrvõ, et üle viiä Kuramaalõ, kon säksa poolõ pääle lännü vlassovlasõ panni iks viil kõvastõ vasta.

A ku Pärnät Mõntu sadaman üten tõisi soldannõga tulõ ümbre sei, naati laskma. «Kiä minno lasi, jäi mul sammamuudu tiidmäldä niisama nigu Kalda raha var...kaomaminek ja viläsalvõst vilä kaominõ!» viskas miis parhilla tuu üle eski nalʼa.

Pärnätil lätś kuul kõrva mant sisse ja tulʼ silmäst vällä. Tä viidi Kingissepä sõaväehaigõmaja surnukambrihe. A üts eesti tohtri olʼ tedä sääl kaenu ja ütelnü vinne tohtrilõ: «Kas tahat nätä: seo miis jääs ello! Ma lõika täl silmä vällä!» Leningraadi sõaväehaigõmajan panti Pärnätile klaasist silm ja saadõti kodo. Üten anti neli pätsi leibä ja Ameeriga konservõ. Leevä möi Pärnät Leningraadin kalli raha iist maaha.

Ku Pärnät kodo jõudsõ, panti tä kõrraga Koorastõ kooli vanõmbpioneerijuhis. Püüdse vasta aia, et täl haridust õnnõ kuus klassi, a kõrra kuun latsilõ Leninist-Stalinist kõnõlõmisõ jaos olõki-s haridust vaia. Latsi olʼ koolin tuudaigu 100.

Päält tuu olʼ Pärnät Karstõ poodijuhataja, võtʼ naasõ ja ostsõ Jõgõra küllä tarõ. Viis päivä jäi kuldpulmani puudus, ku vähk naasõ Aaja vei. Parhilla eläs miis elokaaslasõ Ainoga.

A Vinnemaalt saa Pärnät iks egä keväjä kingitüisi: viimäte saatsõ Medvedjev rõnnaraha «65 aastat võidust Saksamaa üle».

Midä hääd ja midä halva Pärnätil seoilmaao elo kotsilõ üldä om? Halva: «Poliitiga om must mäng ja maaelo om är häötet. Ja kos om viis rikkambat riiki, ah? Ja kuis saa Halonen pensionni massa 20 tuhat? Pojapoig om Kreekan ja timä naanõ Soomõn tüül. Üte poja poig om Inglüsmaal ja Ainol tütretütär Austrian. Ku euro tulõ, lätt kõik kallimbas. Bensin om kallis. Vinne aigu pidi kattõ lehmä, üte liitri piimä iist sai kolm liitrit bensinni osta!» Hääd: «Vallavanõmb om kuldnõ miis! Tii hoitas vallalõ, mis mul rohkõmb vaia! Ja esi näi päält, kuis tä lassõ joodigu kodo är viiä, et muido tulõ politsei ja vii är Põlvahe!»

HARJU ÜLLE PILT
Külvi Pärnät virotas massinaga iks nii kipõstõ, ku säädüs lupa.

Kas Su' raha sais õigõ kotusõ pääl?

KAJA ASTLA
Võro kontori eräkliendidallitaja
Tel 665 8614
kaja.astla@seb.ee

Taa om asi, midä tulnu' tõsitsõhe märki', selle et ao' muutusõ' ja kunagi tett otsus raha paikapandmisõs võisõ vana ilma aigo tulus tulla', a täämbä ei pruugi' taa inämb nii olla'. Vahtsõnõ aig, vahtsõ' võimalusõ' ja vahtsõnõ raha, miä pia tarvitustõ tulõ, - tuu sund´ meid värskihe üle kaema noid otsussit, midä mi innembüisi olõ tennü'.

Näütüses om üte aastaga nii pallõ muutunu', et täämbä massõtas Eesti krooni hoiusõ iist intressi joba saman suurusvaihõn, nigu om eurohoiussõl, vai esiki' veidemb. Euro tulõki kimmässaamisõga sai otsa tuu aig, ku devalviirmise pelgüsen massõti Eesti krooni hoiussilõ protsente mano.

Mõtlõma pand ka sääne aśalugu, ku raha sais pikkä aigo nõudmiseni vai tähtaolidsõ hoiusõ pääl, miä periselt om ette nätt lühkeist aigo hoitmisõ jaos. Niimuudu või raha ostmisõjoud kõvastõ kahanõda'. Tõisi sõnnoga – Su raha võinu' pallõ kipõmbahe kassu', parhilla' vaśt esiki inflatsioonist maaha jäiä'.

Sääntside muutuisi man olnu' tark küssü' hindä käest kattõ asja:
- Ku suurt rahatagavarra ma edespite tähtaolidsõ hoiusõ pääl hoitma pidänü?
- Määntsit kotussit pangal viil om, kohe ma võinu' umma rahha panda'?

Kõgõ lihtsämb om näid asjo teedä' saia' mi' välläopnu eräkliendidallitaja abiga; ku tä tiid, midä Sul vaia om ja midä Sa hindäle lupa' võit, sõs tä mõist soovita', kohe pääle pantust rahast tulnu' kõgõ suurõmb kasu.

Eräkliendidallitaja ammõti päätsihis om rehkendä' tuuga, midä Sul hindäl vaia om, ja pakku' vällä, kuiś saanu kõiki asjo kõrraga joonõ pääl hoita', nii et tuu Sullõ kassu toonu.

Mi eräkliendidallitaja' avitasõ' Sul väega suurõ hulga siäst vällä valli' nimelt säänest muudu ja sääntse riskiastmõga investiirmistoodusõ, nigu Sullõ kõgõ parõmbahe istus. Pääle tuu mi paku mitmit toodussit näütüses pensioni jaos, vahtsõ kortina sissemassus vai latsõ hariduse jaos korjamisõs.

Taast kõgõst om edesi parõmb kõnõlda joba hindäkesken, ku saa võtta' käsile Su hindä täpsembä' soovi'.

Kutsumi Sinno, et Sa pandnu hinnäst nõvvotamisõlõ kirjä mi kodolehe pääl www.seb.ee/kutse vai ligembän SEB kontorin, et muutunu elokõrra man Su rahalõ kõgõ õigõmb kotus löüdä'.

Inne kokkoleppe sõlmmist saa' tutvas toodusõ nõudmiisiga ja ku vaia, küsü' nõvvotaja käest.

SEB

Hää revidiirjä

LÄTI VAIKE

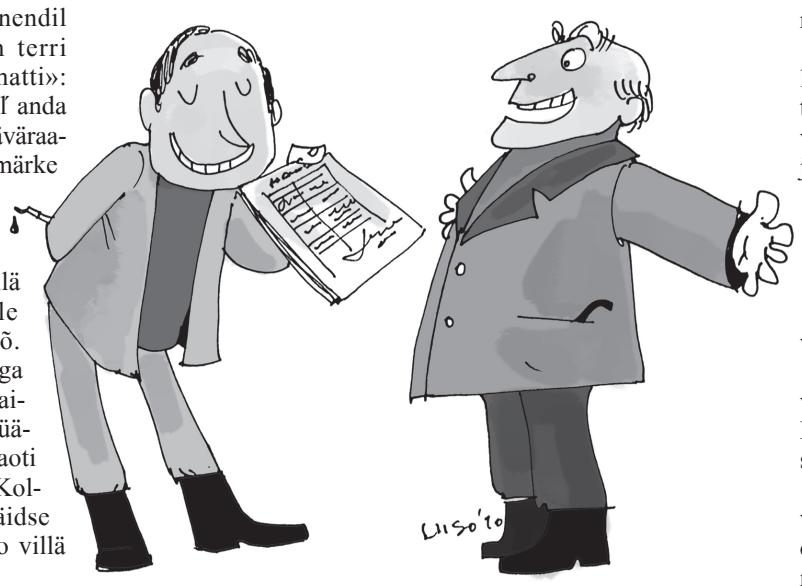

PLATSI LIISO TSEHKENDÜS

Pääle sõta viiekümnendil aastil võeti veskin terri jahvatamisõ iist «matti»: kimmäs protsõnt tulĺ anda riigile. Veskin olli päävärraamadu, kohe möldre märke egä päiv jahvatõtu vilä ja saadu mativilä.

Möldre pidi mativilä kats kõrda kuun üle andma teräviläsalvõ. Vili olĺ tuudaigu väega kallis. Kolhoosõn kaivõti viil urbõkuun rüähakkõ lumõ seest, raoti vallalõ ja pesti reht. Kolhoosnikulõ masti säidse kopkast ja puul killo villä normipäävä iist.

Veskide mativilä võtminõ ja ärandminõ olĺ rajooni varumisõ valitsusõ kontrolli, tuud tetti veski päävärraamadu perrä.

Ütel hummogul astsõ vanõmb seldsimiis Põlva rajooni varumisõ valitsustõ, üteĺ, et om ministeeriümi veskide kontrolli revidiirjä ja tahtsõ kontrolmisõ paprit nätä. Kontrolminõ olĺ tuul aol parajalõ mu tüü. Ütli, et mi ainomanõ lukutagonõ om volinigu kirotuslaud ja paprõ omma sääl lavva seen lukun. Volinik om Vahtsõ-Kuustõ teräviläsalvõn ja tulõ hummõn lõunas.

Seldsimiis kässe kõlista ja õkva är kutsu. Ma püüdse tälle selges tetä, et rajooni pääle om õnnõgi kats massinat ja et muido käü meil egäle poolõ õnnõ tramm nummõr 11. Seldsimiis üteĺ, et jääs uutma. Toppõ piibu tubakat täüs, istõ aho mano, võtt suka jalast ja lämmisť jalgu. Lõuna aigu käve söömän, tulĺ tagasi ja istsõ edesi.

Ma käve vahepääl lähkümbin veskin ja tei mõnõ õigõ akti, juhus ku revidiirjä taht mõnda veskihe minnä. Õdagu, ku maja tühäs jäi, sai aktõ viil mano kirotõdus, et paras arv täüs saasi.

Hummogu olli akti suhvlin ja volinik Vahtsõ-Kuustõst tagasi. Seldsimehel sai väega hää miil, hõõrsõ kässi ja üteĺ, et ma õkva mõtli, et Põlvan omma aśa kõrran.

Istsõ lavva taadõ, uursõ hoolõga, kiroť kontrolli kotsilõ seletüse, võtť allkirä ja arvaś, et piäsi mõnõ veski man kah är käümä.

Ma paksõ vällä Rosma veski, tuu häste lähkül. Möldre Joosep kah sääl suur jutu- ja naĺamiis.

Akti kõik klapsõ ja Joosep võtť kapist pudõli vällä ja es olõ sis inämb juttugi muialõ minekist. Möldreprovva küdsi paar pannitäüt häräsilmi. Pido tulĺ kõva. Ku Joosep karmoska valla lei, tegi seldsimiis väikese tandsu provviga munaküdsämise iist.

Parral aol panď Joosep hobõsõ Eku rii ette ja sõiduť revidiirjä rongi pääle. Umbõs nädäli peräst tulĺ kitmiskäskkiri – *veskite alase hea töö eest* ja ka kõva preemiäsumma.

Kalkulaaturi tsusakõ...

RUITLASÕ OLAVI,
poliitiga-kaeja

Viimädse ao maailma kõgõ rohkõmb raputanu asi juhtu ilda aigu Põĥa- ja Lõunõ-Eesti vaihõl, ku põĥaeestläse naksi suurõtüküga Lõunõ-Eestit laskma.

Katõ Eesti vaihõlidsõ merepiiri pääl läťś laskmisõs vallalõ. Kümme Põĥa-Eesti suurõtükükuuli saiva Lõunõ-Eesti Yeonpyeongi saarõlõ pihta. Kats Lõunõ-Eesti mereväeläst ja kats eräinemist sai hukka.

Aoluulasõ Jaansoni Kaido jutu perrä om Põĥa-Eesti prosta käsüvalitsõja-riik ja säändse riigi otsva kõgõ välisvainlast.

«Kaĥos om seokõrd välisvainalasõs sama rahvas,» üteĺ tä. Viil üteĺ Jaanson, et tegeligult om Hiina ainumanõ, kiä välismaailmast tävveligult eräle olõjat Põĥa-Eestit kuigimuudu mõota või.

Tuust tulõ, et lõunõeestläisil ja meil, Lõunõ- ja Lõunõhummogu-Eesti maiõ pääle jäävil põlisrahvil, setodõl ja võrokõisil, tulõ õkva nosama Hiina Rahvavabariigi presidendile Hu Jintaolõ ammõtlinõ nuut saata ja nõuda, et timä panõsi Põĥa-Eesti vasta kõiksugumadsõ sanktsiooni masma, vastussõs sääl viimätsel aol kipõstõ kasunu inemiseõiguisi kõgõ jämmembät sorti rikmiisilõ.

Noodi lõpun võisi tasaligult märki, et Peking piässi nõstma jüääni kurssi. Obama olĺ niimuudu tahtnu ja tuuga tulõ sõbralist läbisaamist hoita, ku nii sitt naabri kõrval.

Põĥa-Eesti inemisevastaliidsi kuritöid om perädü palĺo. Maalt aias vällä kultuuriinemiisi ja pandas aokirändüsele säädüse-suukorv päähä.

Korgõ kultuuri jaos Põĥa-Eestil rahha jakku-i, a tuus jakkus külh, et panda inemiisi postkastõ sisse üleskihotamiskraami ja sundi vasta võtma kõllatsit eurokalkulaaturit. Viimätside pääle (üten kodoviimisega) kulutõdi arvada üle viie miljoni Põĥa-Eesti krooni.

Märkmist väärt om ka käsüvalitsõja lubahus, et aastas 2012 nõstõtas riigi kaitsõkulu katõ protsõndini sisemajandusõ kõgõst tetängüst.

Põĥa-Eesti kaitsõministri taht lähembil aastil riigile soeta 50 tanki. Sinnä mano käü ka suur park jalaväke, mink iist tulõ kokko massa arvada päält nelä milĺardi krooni.

Lõpõta nõudmisõga: ma nõvva, et Põĥa-Eesti lõpõtasi õkva võikirelvastumisõ ja toosi maestro Järvi tagasi.

Viil taha, et kõik kõlladsõ eurokalkulaaturi timä vällämõtlõjalõ sinnä tsusatas, miä sääne kotus om, määnest siinkotsil illos nimmada ei olõ.

Kimmä võrukõsõ hing tsirgutii pääl

SIKA AAVO 1936–2010

Viis aastat tagasi võitsõ Uma Lehe tõsõ suurõ jutuvõistlusõ jutt «Üts väega opõtlik lugu». Tuu jutu kiroť «ravvatüükooli poiss aastist 1952–56» – Sika Aavo.

Päält võitu tunnisť Aavo, et olõ-s varramba kirätüüd tennü, taa võrokiilne noorõao jutt vedronõklust ja ilosast tütärlatsõst olĺ edimäne paprõ pääle panda.

A tulĺ vällä, et mäkkeronija esä ja Mäekalda talo peremehe seen elli suur (ja tundõlinõ) kirämehehing. Lää es palĺo aigu, ku Aavo sai valmis kirätükü «Imä vai lõbunaanõ?» (17.01.2006 Uma Leht). Tä küsse uman jutun, et kas Eesti rahvas iks taht, et Eesti Imä sändse (pungaga) avvusamba saa, miä paistus rohkõmb lõbunaasõ muudu vällä.

Päält tuud kiroť vai kõlisť Umalõ Lehele päält 30 inemise, kiä ütli, et omma Aavoga samma miilt ja ilõdu sambamakett tulõ ümbre tetä.

Täämbädses om Rõugõn pistü sääne Eesti Imä kujo, midä rahval halv kaia ei olõ. Ja tuu om teno Rõugõ kihlkunnast peri Sika Aavolõ, kiä üteĺ vällä tuu, midä palĺo mõtli, a vällä ütlemä es tihka minnä.

Et Aavo mõistsõ häste uma kodonuka Krabi kandi keelen kõnõlda, sis tulĺ tä hää meelega appi eesti-võro sõnaraamadu tegijile. Ku tuu sõnaraamat mõnõ ao peräst valmis saa, sis om sääl seen umajago ka Sika Aavo tiidmiisi ja mäletämiisi.

Ja üts asi viil: egä süküs käve vähämbält üte kõrra Uma Lehe toimõndusõ ussõ takan kõva mütsähüs – tuu olĺ suur ubinakott, täüs Paganamaa oro perve päält peri ubinit. Sika Aavo lahkõ võrukõsõhing tahtsõ õks sõpru meelen pitä.

Nii piämi ka mi meelen kimmä ja suurõ hingega Aavot, kinkal jakku süänd ja väke kõgõ ilosa ja hää iist saista.

UMA LEHE TOIMÕNDUS

Tossu Tilda pajatusõ

Puul jutust om võlss!

Ku Võro keskliinan Konsumi puut viil Edu nimega olĺ, 1970. aastil, olĺ sääl sainaleht poodivargidõ piltega.

Sprotikarbi näppämisega olĺ vahelõ jäänü üts vanamiis, timä pilt panti saina pääle ja nimi panti kah mano. A vanamiis üteĺ uma nime asõmõlõ naabrimehe nime. Tä luutsõ, et vast pilt tulõ udutsõlõ vällä ja timä esi päses puhtalt.

A naabri avastiva sulitembu ja naksi hirmsahe mässämä. Varga vanamehe naanõ küsse sis, ku asi olĺ vakka jäänü, mille mehel olĺ säänest tsirkust vaia tetä. «Esi sa ütlet ilmast ilma, et puul mu jutust om võlss!» õigusť vanamiis umma pätitempu.

Joonistamisõ tunnin

Maakoolin joonistamisõ tunnin lubasi koolioppaja egäl latsõl tsehendä paprõ pääle tuud, mis näile miildü. Latsõ olli ummi pilte man hoolõga ammõtin.

Väiku Ats joonisť mehilädseaia, kon olli mesitaro ja mehilädse lindaman. Nuu mehilädse sai täl õigõ uhkõ: jämme kerre, suurõ silmä ja laja siiva. A taro olli tsillokõsõ.

Pinginaabri kai sõbra tsehkendämist kõrvalt. «Ku sul mehilädse nii suurõ omma, kuimuudu nä sis taro sisse mahusõ?» küsse tä.

«A mis tuu mullõ putus. Esi tiidvä!» es lasõ nuur kunstnik hinnäst sekä.

Latsilõ

Vastussit oodõtas: Uma Leht, Tartu 48, 65609 Võro liin vai info@umaleht.ee.

Vastussõ man olku kirän nimi, vannus, aadrõs ja telehvoninummõr. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Kaeq tsehkendedüid pilte ja märgiq, miä sääl pääl om ja kuis tuud võro keeli kutsutas. Kirodaq egä tähe mano pildi perrä sõna!

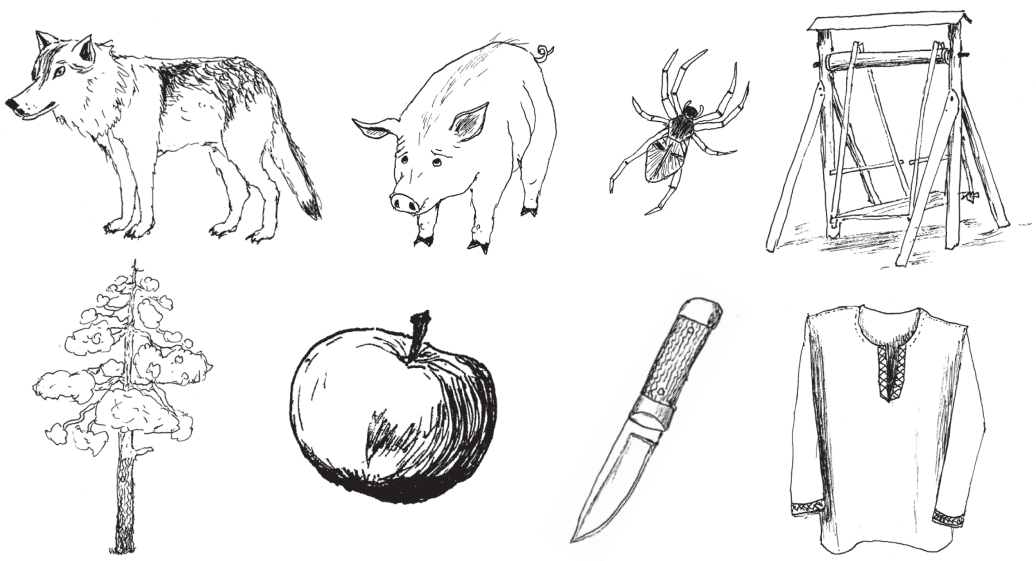

P_____ H_____ S_____ T_____

U_____ V_____ H_____ H_____

Joonisť **SAARÕ EVAR**

Mineväkõrdsõ mõistatusõ õigõq vastussõq: siin, tuul, tsuug, soetõlv, hainaritsik, taossõq, jutipulk, lillipott.

Avvohinna saa **Hiiendi Herta (14)** Mamastõst.

Võrokeelitsit Jussi-multikit näet: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Hüvä nõu

Petü munaijätüs

5 munakõllast
140 g tsukõrd
250 ml 35% vatukuurt
vahvlitopsõ

Hõõru munakõlladsõ tsukrõga häste är. Lüü kuur vatulõ ja sõs sekä munakõllatsidõ manu. Maigus võit manu panda pähkmit, rosinit vai sokulaati.

Jaoda vahvlitopsõ sisse ja ku noid olõ-i, sõs panõ karbikõisi sisse. Väegäde hää saa!

PERÄMÄDSE ENE

Kuuluda

Kuulutusõ saatkõ info@umaleht.ee vai kõlistagõ tel 78 22221

Huuldaja võtt hindä mano **vanainemise**, kedä om vaia passi. Tel 5364 1761.

Telli Uma Leht jõulukingis Võromaalt peri sõbralõ, tutvalõ vai sugulasõlõ!

6 kuud – **60** kr,
12 kuud – **120** kr

Telli saa tel 78 22 221 vai info@umaleht.ee